

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Molnár Sándor ügyvéd által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, a dr. Dávid G. Ferenc ügyvéd (Dr. Dávid G. Ferenc Ügyvédi Iroda) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen, végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Pest Megyei Bíróság 2010. május 7. napján meghozott 6.P.23.344/2008/34. számú ítélete ellen, az I-II. rendű alperesek részéről 37. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 250.000 (Kétszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal - külön felhívására 900.000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes és az I. rendű alperes anyja, **M.J-né** (továbbiakban: örökhagyó) 1998 szeptemberében agyvérzést kapott, kórházba szállítását követően jobboldali végtagjai megbénultak, valamint részleges motoros és sensoros aphazia alakult ki nála.

Az örökhagyó agyvérzéséig házastársával élt együtt az örökhagyó tulajdonként nyilvántartott **b-i** szám alatti ingatlanban. Hosszú kezelését követően az örökhagyót 1999. január 25-én bocsátották el a kórházból, ezt követően önmagát ellátni nem tudta, ezért egyik gyermeke, az I. rendű alperes és házastársa, a II. rendű alperes p-i otthonukba szállították és ettől kezdve ellátásáról, gondozásáról ők gondoskodtak. 1999. május 15. napján az örökhagyó és házastársa, valamint az

alperesek tartási szerződést kötöttek, amellyel az örökhagyó ingatlanát házastársa haszonélvezeti jogával terhelten az alperesekre ruházta át.

2000 februárjában az örökhagyó házastársa, **M.J.** pert indított az örökhagyó és a jelen per alperesei ellen a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítására, továbbá az örökhagyó tulajdonaként nyilvántartott ingatlanra házastársi vagyoni közösség jogcímén tulajdoni igényt érvényesített. **M.J.** az eljárás során 2001. március 20. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül, az örökhagyó 2002. január 7. napján végintézkedés hátrahagyásával elhunyt. A felperesi jogutódok perbelépését követően a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2004. december 3. napján meghozott 1.P.52.412/2002/53. számú ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó és házastársa, valamint az alperesek által 1999. május 15. napján kötött tartási szerződés érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet ellen a meghaladó keresetet elutasító rendelkezés tekintetében a felperesek terjesztettek elő fellebbezést. Ennek folytán a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság a 2007. február 28. napján meghozott ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezését részben megváltoztatta és megállapította, hogy néhai **M.J.** házastársi közös vagyon megosztása jogcímén megszerezte az örökhagyó tulajdonaként nyilvántartott 66/1000 részének tulajdonjogát, amelyet gyermekei - **M.J.T.**, **M.L.**, **M.B.** - személyenként 22/1000 részben megörököltek.

Az örökhagyó 2001. június 7. napján közvégrendeletet alkotott, amit **H.L.** közjegyző foglalt közjegyzői okiratba. A végrendeletben az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy minden ingó- és ingatlan vagyonát, így különösen a lakcímével azonos házaspár ingatlanát fia, az I. rendű alperes és házastársa, a II. rendű alperes örököljék egyenlő arányban. A végrendelet szerint az örökösévé nevezett fia és felesége három éve törődéssel veszik körül, gondozzák, ápolják, szükségleteiről gondoskodnak, amire súlyos agyvérzéses betegsége miatt rászorul. Ezzel szemben másik fia (a felperes) nem törődött vele, a kórházban is csak ritkán, öt percre látogatta meg, továbbá ezt a fiát köteles részét meghaladó pénzbeli juttatásban is részesítette, amelyre figyelemmel őt a köteles részből kitagadta.

Végrendelet hiányában az örökhagyó törvényes örökösei gyermekei, a felperes és az I. rendű alperes. A hagyatéki eljárásban a felperes a közvégrendeletet nem ismerte el érvényesnek, amelyre figyelemmel a közjegyző az örökhagyó leltárba vett hagyatékát - **b-i** hrsz.-ú, természetben **b-i** szám alatti ingatlant - ideiglenes hatállyal a végrendelet alapján egymás közt, egyenlő arányban az alpereseknek adta át.

A felperes keresetében elsődlegesen a 2001. június 7. napján kelt közvégrendelet érvénytelenségének megállapítását kérte az örökhagyó akaratfogyatékossága miatt. Másodlagos kérelmében az örökhagyó végrendeletének a felperes kitagadására vonatkozó rendelkezése érvénytelenségének megállapítását és az alperesek kötelesrész kiadására való kötelezését kérte. Keresete ténybeli alapjaként hivatkozott arra, hogy az örökhagyó 1998 szeptemberétől haláláig több ízben, hosszú hónapokig kórházban tartózkodott, amely kezelésekre vonatkozó iratok

alapján a felperes álláspontja szerint az örökhagyó a végrendekezés időpontjában ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett, a végrendekezésre az alperesek tisztességtelen befolyással bírták rá.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésük szerint, miután az örökhagyó tudomást szerzett a férje által indított perről, kifejezett kérése volt, hogy szerződéskötési szándékát végrendeleti formában is kinyilvánítsa. A végintézkedést okiratba foglaló közjegyző körültekintően járt el, konzultált az örökhagyó háziorvosával, aki a végrendelet elkészítésének napján kiállított igazolással tanúsította az örökhagyó állapotát. A közjegyzőnek kételye nem merült fel a tekintetben, hogy az örökhagyó szellemi képességeinek birtokában van, és az általa előadottak az önállóan kialakított végakarátát tartalmazzák.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó 2001. június 7. napján alkotott közvégrendelete érvénytelen. Kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 945.000 forint perköltséget, valamint térítsenek meg az államnak 900.000 forint kereseti illetéket.

Az ítélet indokolása szerint, mivel a végrendelezkéskor az örökhagyó nem állt cselekvőképességet érintő gondnokság hatálya alatt, a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a végrendelezkéskor fennálltak-e a Ptk. 17. § szerinti feltételek. A cselekvőképtelen állapot megítélése bírói mérlegeléstől függ, amelyhez széleskörű bizonyítás és orvosszakértő kirendelése volt szükséges. Az elsőfokú bíróság az örökhagyó belátási képessége vonatkozásában döntését egyrészt az eljárás során beszerzett kategorikus igazságügyi orvosszakértői véleményre alapította, ami megállapította, hogy az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képessége 2001. június 7. napján tartósan, teljesen hiányzott. Ezt támasztja alá a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló perben kirendelt orvosszakértő véleménye is, mely szerint az örökhagyó 1999. május 15-én, a tartási szerződés megkötésekor is a bizonyossággal határos valószínűséggel cselekvőképtelen volt, ügyei önálló viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett. A beszerzett orvosi dokumentumok alapján megállapítható, hogy az örökhagyó állapota 1999. május 15. napját követően egyre súlyosbodott.

Az örökhagyó háziorvosa által a végrendelekezés napján kiállított igazolás szerint az örökhagyó térben és időben orientált, éber volt. A bíróság a háziorvost tanúként hallgatta ki, vallomása szerint az igazolásban foglaltak annyit jelentenek, hogy az örökhagyó nem volt aluszékony, és ha próbáltak vele kommunikálni, akkor arra válaszolt. Ez azonban az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem cáfolja az elmeorvos szakértő véleményében leírtakat, aki szerint a tiszta tudatnak nem csupán ezek a meghatározói. Utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a háziorvos nem elmeorvos, továbbá az általa vezetett orvosi iratokban konkrét állapotleírás, státusz az örökhagyóról nem található. Nem mond ellent az orvosszakértő véleményének H.L. közjegyző és a végrendeleti tanúk vallomása sem. Az örökhagyó belátási képességére vonatkozó állításukat gyengíti, hogy az elmeállapot megítélésére szakértelem hiányában nem képesek, továbbá a közjegyző vallomásából kitűnően,

ha tudta volna, hogy az örökhagyó pszichiátriai gondozás alatt áll, akkor meg kellett volna vizsgáltatni és nem lett volna elegendő a végrendekezéshez a háziorvos által kiállított igazolás. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésének eredményeként azt állapította meg, hogy az örökhagyó a végrendelezkéskor belátási képeességgel nem rendelkezett, cselekvőképtelen volt, ezért végrendelete érvénytelen. Az alpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes részére a képviseletével felmerült ügyvédi munkadíj és a le nem rótt illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérték. Ha e kérelmüket az ítélőtábla nem találná alaposnak, úgy másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozták. Fellebbezésük indokolása szerint - az elsőfokú eljárásban előterjesztett nyilatkozatait és indokait mindenben fenntartva - a rendelkezésre álló adatokból az állapítható meg, hogy az örökhagyó a végrendelezkéskor cselekvőképes volt. Közvégrendeletet tett, amelynek igen szigorú szabályai vannak, amiket a közjegyző betartott. Az ügyleti tanúk jelen voltak és a közjegyző meggyőződött arról, hogy az örökhagyó szellemi képeességeinek birtokában van. A tanúk egybehangzó vallomást tettek az örökhagyó végakarataára és annak indokára is. Az orvosszakértő véleményében foglaltakat nem lehet elfogadni. A szakértő évekkel azután nyilvánított véleményt, hogy az örökhagyó elhunyt, akit a szakértő nem ismert, személyesen nem vizsgálta meg. Ezzel szemben a háziorvos az örökhagyóval napi kapcsolatban volt, rendszeresen beszélgetett vele és tisztában volt egészségi állapotával. 2001. augusztus 20-tól augusztus 31-ig kórházban tartózkodott az örökhagyó, kezelése alapján azt jegyezték fel, hogy reagál a kérdésekre, térben, időben orientált. Az elsőfokú bíróság mérlegelésénél nem vette figyelembe, hogy a szakértői vélemény csak egy a többi bizonyíték közül, ami azonban ellentétben áll a per egész anyagával, ami a szakvéleményen kívül arra mutat, hogy az örökhagyó cselekvőképes volt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen mérlegelte, többek között visszautalt az előzményi, a tartási szerződés érvénytelenségével kapcsolatos perre, ahol megállapítást nyert, hogy az 1999. május 15-i szerződést nem az örökhagyó írta alá és a beszerzett orvosszakértői vélemény szerint az örökhagyó már ekkor sem rendelkezett belátási képeességgel. Az ügyleti tanúk az alperesek jó ismerősei, egyikük a tartási szerződés egyik tanúja is volt. Utalt továbbá arra, hogy az örökhagyó 2010. május 23-tól május 29-ig történő kezelésére vonatkozó iratanyag szerint az örökhagyó jobb oldala bénult, szellemileg leépült, rendkívül zavart állapotú. Ebből az a következtetés vonható le, hogy ezt követően június 7-én a végrendeletben foglaltakat az örökhagyó csak irányítottan adhatta elő, mely szövegre őt betanították.

A fellebbezés alaptalan.

Az alperesek fellebbezésükben ugyan csak másodlagosan kérték az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, mivel azonban a hatályon kívül helyezési ok az érdemi elbírálást akadályozza, az ítélőtábla elsődlegesen e kérelmet bírálta el. Ezzel kapcsolatban megállapította, hogy az alperesek olyan okot nem jelöltek meg, ami az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, ezért erre irányuló kérelmük megalapozatlan.

A per érdemét tekintve az ítélőtábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, erre alapított érdemi döntése és annak indokolása is mindenben megalapozott.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az ítélőtábla, hogy a perbeli esetben az örökhagyó betegsége, állapota folytán orvosi szakkérdés volt cselekvőképességének megítélése. Az elsőfokú bíróság a kirendelt orvosszakértő véleményét helyesen ítélte meg aggálytalannak és döntését az adott érvénytelenségi ok tekintetében megalapozottan alapította arra.

Alaptalanul kifogásolták az alperesek az orvosszakértő véleményét arra hivatkozással, hogy a szakértő az örökhagyó cselekvőképessége tárgyában az örökhagyó halála után, személyes vizsgálata nélkül nyilvánított véleményt. Tartalmából kitűnően a szakértő véleményét az örökhagyó kezelésére vonatkozó orvosi adatokra alapította, amelyek az örökhagyó személyes vizsgálatán és követlen tapasztalaton alapuló tényeket dokumentálják. Ebből következően megállapításait önmagában az nem teszi kétségesse, hogy az örökhagyót személyesen nem vizsgálhatta meg.

Téves és megalapozatlan az a fellebbezési érvelés is, hogy a szakértői vélemény ellentétben áll a per egész anyagával és azon kívül minden adat arra mutat, hogy az örökhagyó cselekvőképes volt. Az 1998-tól rendelkezésre álló, az örökhagyó kezelésére vonatkozó iratok alapján megállapítható, hogy az örökhagyót számos esetben kezelték kórházban, ahova a háziorvos utalta be. A szakorvosi vizsgálatok alapján már az 1998. szeptember 9-től kezdődő kezelése alapján rögzítésre került emlékezeti- értelmi hanyatlása. 2001. május 21-én a háziorvos beutalása alapján került sor az örökhagyó ambuláns pszichiátriai vizsgálatára, mely szerint a beteg térben és időben részlegesen orientált, előrehaladott emlékezeti- értelmi hanyatlása valószínű, a megállapított diagnózis nem meghatározott dementia volt. A vizsgáló orvos szerint a beteg rendezetlen családi helyzete miatt szükség lehet gondnokság alá helyezésére is. Ezt követően két nappal később, 2001. május 23-án zavartsága miatt került kórházba. A kórlefolyás szerint május 25-én a beteg demens, neurológiai státusza változatlan. Mindezekre figyelemmel az örökhagyó kezelésére vonatkozó orvosi dokumentációk megalapozzák a szakértő véleményét, és azok tartalma az alperesek érvelésével szemben egyes tanúk - köztük a háziorvos - vallomását teszik kétségesse az örökhagyó cselekvőképessége megítélése tekintetében.

A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztességükre figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte az alpereseket a másodfokú perköltség megfizetésére. Ez a felperes képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szerint a képviselő tevékenysége alapján mérlegeléssel megállapított, a 25%-os áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. Az alperesek a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelesek továbbá megfizetni az államnak az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Budapest, 2011. április 21.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Dankó Zsuzsanna
írnok